

Izhaja
10. in 25. dne
vsakoga meseca

Stoji za
celo leto 3 glđ. —
pol leta 1 " 60
četrt " — " 80
(Posamezne štev.
15 kr.)

Naročnino
sprejema
uprava lista:
„Zaveza-Krško“

Oznaniła,
ikrat natisnena,
od vrste 15 kr.

Štampilja reklamacije
pošiljajo se
upravnistištvu
v Maribor.

POPOTNIK.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Odprište reklamacije so
poštne proste.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
uredništvu
v Maribor.

Pismom, na kato-
re se želi odgovor,
naj se priden
primerzna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se ne oziramo.

Nefrankovana pisma
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
ocene poslane kajige
se ne vračajo.

Poskušnje s pokončno pisavo.

(Spisal Ljudevit Stiasny.)

Vprašanje pokončnega pisanja se je sprožilo vže pred 10 leti. Prve poskušnje delale so se vendar še le l. 1888. Leta 1887. je zapovedalo bavarsko kr. ministerstvo, naj se gojijo poskušnje s pokončno pisavo v šoli v večji meri. Zaradi tega so pričeli s pokončno pisavo leta 1888. v dveh razredih v Fürth-u in v dveh razredih v Schwabach-u in leta 1889. v treh razredih v Nürnberg-u. Tudi sta vpeljala Emanuel Bayr na Dunaji in Scharf v Flensdorfu pokončno pisavo v svoje zavode in sicer ne samo v prvih razredih, ampak tudi pri učencih, kateri so pisali vže več let nagneno pisavo. Ker se je povsod v vsoprednih razredih gojila nagnena pisava, zamoglo se je povsod vedno primerjati držanje telesa pri pokončni in nagneni pisavi.

Na vsch teh šolah so se zabeležile najboljše skušnje o pokončni pisavi. Vresničile se niso samo napovedbe, da prekosi pokončna pisava nagneno, kar se tiče ravnega zdravstvenega držanja, ampak ovrgli so se tudi mnogoteri teoretični ugovori. Učenci, ki so pisali pokončno pisavo, so pisali istotako lahko in primeroma istotako hitro, kakor učenci, ki so pisali nagneno pisavo. Isto se je dokazalo pri starejših učencih s hitro pisavo, da velikokrat so prvi učenci v hitrosti prekašali druge.

Drug predsodek je zopet, da ni pokončna pisava lepa. Pomisliti se mora vendar, da glavna zahteva pisave ni lepota, ampak razločnost. Večina strokovnjakov pa priznava, da je pisava mnogo bolj razločna, kolikor manj je nagnena. Kar se pa tiče lepote, je res, da našemu očesu, ker je navajeno na nagneno pisavo, ne ugaja začetkoma pokončna pisava. Kmalu se pa oko navadi ter z istim občutkom gleda pokončno pisavo, kakor popred nagneno. Istega se prepričamo o oblekah. Veliko noš žali začetkoma naše oko. Kmalu se pa marsikatero noše tako privadimo, da nam ne ugaja kako drugo oblačilo. Navada na nelepo škoduje našemu okusu. Lahko se pa tudi trdi, da je pokončna latinica lepa. Težje je trditi o pokončni gotični pisavi, v katerej pa tudi mnogoteri menijo, da celo nagnena ni lepa.

Praksa je torej dokazala, da ne zaostaja pokončna pisava za nagneno ter da ne povzročuje nobednih težav ali ovir. Ker bi pa opustitev nagnene pisave pregloboko segala v naš pouk, zaradi tega se še ne sme opustiti vsled tega nagnena pisava. Tako novotarstvo smejo zahtevati le velike prednosti pokončne pisave in te so — po izjavi vsch učiteljev, ki so gojili pokončno pisavo — izborno držanje telesa, katero se ne doseže pri nobednej drugej pisavi.

Pri poskušnjah s pokončno pisavo naj se vsak drži, da se izogne slabim vspehom in zamudi, po sledečih skušnjah, katere so plod dosedanjih vaj s pokončno pisavo.*)

1. Pred vsem je treba paziti na to, da ima tabla ali zvezek vedno ravno srednjo lego. Predpisovanje navpičnih pismenk na šolsko tablo še ne zadostuje vzgojevati za pokončno pisavo.

2. Da se da izvesti ravna srednja lega, morajo biti vrste prav kratke, ker sicer na konci vrste peresna ostrina ni več pred sredo telesa. Posebno za prvi pouk vrsta ne sme meriti več ko 8—10cm. Tablice ali zvezki se morajo torej z navpičnimi črtami razdeliti v dva ali tri oddelke, ki se potem popišejo drug za drugim kakor ločene tablice. Dovoliti, da se pišejo dalje vrste in med pisanjem tablica ali zvezek premika, se ne more priporočati.

3. Ogibati se je prepisovanja s predlog ležečih na levi strani, ker potem sedajo otroci med pisalno ploškev in predlogo ter opuščajo srednjo lego. Predpisuje naj se torej ali vedno na šolsko tablo ali naj se pa rabijo zvezki s prepisi.

4. Dve tretjini obeh podlaket naj počivate na klopi in sicer v prav simetrični legi tako, da se srečate pred sredo telesa ter da tam delate pravi kot. Vsaka nadlaket naj tudi reže rob klopi v kotu okoli 45°. Oba komolca, torej tudi desni, morata biti za jedno ped od trupa oddaljena. Oddalja naj bo tudi pri obeh jednaka.

5. Roka naj se drži pri pisanji tako, da je dlan h klopini ploskvi navpična ali vsaj malo na levo nagnena. Rob mezinca naj ne dotika na dlani ploskve, temveč roka naj počiva na vnanjem robu zadnjega člena mezinca kateri naj bo malo skrivljen. Na njem naj leži v jednaki legi prstanec, na tem zopet sredinec. Kazalec naj dela mal konveksni lok, ne da bi bil upognen v svojih sklepkih.

6. Peresno držalo naj se ne prime preblizu pri peresu, ampak prav dolgo. V zgornjem delu naj se podpira med kazalcem in palcem, ne pa na kazalec. Konec naj bo obrnen proti komolcu, ne pa proti rami ali prsom piščega.

7. Pišoča roka naj se pomakne večkrat proti desni, da s tem ostanejo vse meri vstrične.

8. Pomakniti se mora tablica ali zvezek malo kvišku vsakokrat, kedar se popiše jedna vrsta. S tem se doseže vedno prava oddalja med peresno ostrino in spodnjim robom klopi. Klopi morajo biti radi tega dovolj široke.

9. Črta, ki združuje ramo in oči, mora biti vedno vodoravna. Zgornji del telesa se ne sme nagniti, prsi se ne smejo dotikati klopi, glava naj bo le malo nagnena, a oči naj bodo vedno 30—35cm. oddaljene.

S tem se doseže ne samo pravilna pisava, ampak tudi pravilno sedenje.

Se-li naj delajo tudi na naših šolah poskušnje s pokončno pisavo?

Skušnja uči, da ni svetovati, da bi predpisovali učitelju metodo. Izbor poučne metode je toraj učiteljeva reč. Vsak si uredi metodo po svojih in po skušnjah drugih. Kolikor prosteje se more učitelj pri poučevanju gibati, toliko več doseže. Glavna reč je, koliko se nauče učenci. Se-li pa uče po tej ali onej metodi, na to se pač ne more ozirati. Najboljši metodiki poučujejo jedno in isto metodo velikokrat zelo različno, ravnajo jo namreč navadno po zmožnosti svojih učencev. Zmožnost učencev je pa po raznih krajih različna, zato naj učitelj ne posnema slepo metode drugih, ampak naj jo vravna tako, da je primerna zmožnosti svojih otrok. — V vseh zadevah naj učitelj sam misli, sam skuša, sam preiskuje, da bo zamogel vspešno poučevati.

Dne 4. maja t. l. se je odločila enketa v Pragi soglasno za pokončno pisavo ter priporočala iz zdravstvenih ozirov splošno vpeljavo iste pisave v vse ljudske, meščan-

*) Dr. Schubert: „Ueber Steilschriftversuche in den Schulen“. Zeitschrift für Schulgesundheitspflege, 1891 str. 23.

ske in srednje šole. Enketa za enketo se izreče za pokončno pisavo, katera se vedno bolj razširja. Pač jo ljuto napadajo sovražniki latinice — prijatelji pokončne pisave so večinoma za opustitev gotičnega pisma — ter povzdigujejo lepoto in praktične prednosti nagnene pisave, a vprašanje je postalo godno, da se delajo ž njim poskušnje.

„V šoli se ne sme eksperimentirati“, pravijo nekateri.

Res pouk nam ne sme biti igrača. Paziti moramo skrbno, da trud učencev ni zamanj ter da olajšamo učenje učencem. Zato se izognimo kolikor mogoče eksperimentovanju. Da pa ne zaostanemo, ampak vedno napredujemo, poprijeti se moramo mnogokrat novih idej, novih metod. Tako je prišlo na površje v zadnjem desetletji vprašanje o pisavi. Ta reforma sega globoko v naš pouk, zato je ne smemo brez premisleka poskušati.

Ako se pa izreče iz zdravstvenih ozirov enketa za enketo za njo, pač ne smemo čakati, da bode ta pisava nam tako rekoč zapovedana, ampak poskušajmo, se-li zamore priporočati iz zdravstvenega in metodičnega stališča tudi za na naše šole.

Pokončna pisava zahteva vse drugačno držanje peresa, ko nagnena pisava. Zato se vsak, ki je izurjen v nagneni pisavi, precej težko privadi pokončni pisavi. Ako poskušamo preiti iz jedne pisave v drugo v višjih oddelkih, odstraniti moramo veliko zaprek. Kaj drugega je v prvem razredu. Tu še roka ni tako zelo navajena. Prehod iz jedne pisave v drugo je tu lahak. Tu delamo lahko poskušnje, ne da bi to škodovalo pisavi učencev, ali celo občni pisavi iste šole, saj koncem I. šolskega leta preidemo zopet lahko v drugo pisavo.

(Konec sledi.)

Razvrstitev učne tvarine za dvorazrednico.

(Sestavil Jos. Mešiček.)

(Dalje od štev. 9.)

Šolski teden 17. — 20. (Mesec februar.)

	I. oddelek	II. oddelk
a) Čitanje, b) učenje na pamet	a) Črke: b, p, j, d, t, g, (s, š, t, d, l, b). b) „Zvonovi v zvoniku“. (Zač. 42). Bog. (I. ber.). Molitev. (Zač. 59).	a) Iskra. (str. 45). Glineni in železni lonec. (str. 47). 4. Bodi postrežljiv. b) Spoznavanje Boga. (I. ber.) (I. ber. štev. 27.—32., 74., 77.)
Pisanje	<i>b, p, j, d, t, g</i> (posamne črke in besede).	i; n, u, ü; m, e, ei: o ö; a ä, ai, au, äu.*)
Nazorni nauk	Cerkev. (Abecednik str. 57). Vas. (Abecednik str. 59).	Nebo, solnce, luna, zvezde. (Zač. str. 95). Glavne strani neba.
Slovnica	—	Razslogovanje. (Zač. § 7.; I. b. 8. nja). Samostalnik. („ § 8.; „ „ 9. „).
Nemški jezik	—	Vaje v čitanji: Nemška začetn. str. 21.—31.
Računanje	Število 8 in 9 (samo se- in odštevanje).	Številne vaje do 50.

*) Pismenke po vzorcih, kakor se nahajajo v Miklošič-evih Začetnicah.

Šolski teden 21.—24. (Mesec marcij).

	I. oddelek	II. oddelek
a) Čitanje, b) učenje na pamet	a) Črke k, s, š, z, ž, f, (h, k, p, i, g, f; vaje str. 22, 23.) b) Veseli otrok. (Zač. str. 50). Golobček. (Zač. str. 81).	a) 6. Kakšni bodite, otroci, doma. 8. Slušaj svoje stariše. 10. Hvalježni sin. 11. List ali pismo. b) Priden otrok. (Zač.) Kovač. (I. ber.) (I. ber. št. 33.—39.)
Pisanje	<i>h, s, š, z, ž, f</i> (posamne črke in besede.)	r; v, w; t, f; l, b; d, š.*
Nazorni nauk	Mesto. (Abecednik str. 61). Domače živali. (Abecednik str. 63.)	Mesto. (I. ber. 38. br.) Mačka. (I. " 40. ")
Slovnica	—	Lastna imena. (Zač. § 9; I. b. 10. vaja). Spol samostalnikov. I. " 11. ").
Nemški jezik	—	Velike črke. (Nemška začetnica str. 32.—43.)
Računanje	Število 10. (Najprej se- in odštevanje, potem tudi množitve, meritev in delitev.)	Številne vaje do 60.

Šolski teden 25.—28. (Mesec april).

	I. oddelek	II. oddelek
a) Čitanje, b) učenje na pamet	a) Vaje I., II., III., str. 22.—25. (Vaje str. 24.—26; vel. črke: n, m, u, v, z, ž). b) Domače živali. (I. ber. 41. br. 1., 4., 5. kitica).	a) 13. Bodi reden in čeden. 14. Bog vse vidi. 15. Nepokorščina. Voznik in Pavliha. (str. 49). b) 37. Lakomni pes. 39. Vrabeec in konj. (I. ber. št. 40.—43., 54.)
Pisanje	Kar se je čitalo, naj se tudi piše.	j, q, g; ž, v; p, x; l, f, h, [d]; ft, ß.
Nazorni nauk	Pes; govedo (vol, krava, tele); kura. (I. ber. 40. br.)	Konj; ovca. (I. ber. 40. br.) Lastovica.
Slovnica	—	Število samostalnikov. (I. ber. 12. vaja.)
Nemški jezik	—	Človek. Čuti. Jed in pijača. Spanje. (Nem. zač. str. 51—54). Pravopis: nn, mm, ll, rr; (str. 44.)
Računanje	Številni krog do 20. Število 11.	Številne vaje do 70.

* Pismenke po vzorcih, kakor se nahajajo v Miklošič-evih Začetnicah.

Solski teden 29.—33. (Mesec maj).

	I. oddelek	II. oddelek
a) Čitanje, b) učenje na pamet	a) Velike črke. Zač. str. 26.—33. — (Abec. str. 29.—43.) b) 32. Petelinov klic. Ptiček in deček. (Abecednik.)	a) 16. Resnica in laž. 17. Stara vrv. 26. Rokodelstvo. 27. Ži- vali. Poštena deklica (str. 55). b) Ptiček (str. 54). 41. V posne- mo. (I. ber. št. 44.—50, 53.)
Pisanje	Velike črke.	Slov.: T, N, M; I, J; U, V; H, K; Nemško: T, R, M; S, S; D.*)
Nazorni nauk	Vrt (Abecednik str. 65). Polje in travnik. (Abec. str. 67).	Vrt. (I. ber. 44. br.) Polje in travnik. (I. ber. 49. br.)
Slovnica	—	Pridevnik. (Zač. § 12; I. ber. 13, 14., 15. vaja).
Nemški jezik	—	Družina. Rokodelci. Oblačila. Deli sobe in pohištvo. (Nem. zač. str. 54.—57). Pravopis: tt, ff, pp; č, š. (str. 45, 46.)
Računanje	Število 12. in 13.	Številne vaje do 80.

*) Pismenke po vzorcih, kakor se nahajajo v Miklošič-evih Začetnicah.

(Konec sledi.)

Nekoliko besedij o premembi naših „Beril“.

IV.

Čeprav se bodo — kakor je sklepati to iz raznih poročil spodnještajerskih učiteljskih društev, ki v svojih skupščinah kaj živalno razpravljajo preimenitno vprašanje o preosnovi naših slov. ljudsko-šolskih knjig — bržkone vse okrajne učiteljske konferencije, ki imajo rečeni predmet na dnevnem redu, izrekle za to, da se Peter Končnik-ovo „Četrto Berilo“ z ozirom na sedanje razmere ljudskih šol po Slovenskem — zavrže, vendar mislim, da ne bode odveč, ako tudi o tej šolski knjigi spregovorim par besedic.

Peter Končnik-ovo „Četrto Berilo“ je knjiga, katero po vsej pravici prištevamo mej prve in najboljše slov. ljudsko-šolske knjige. Sestavljena je po najboljših pedagoških in didaktičnih načelih: oblika in vsebina v njej nahajajočih se spisov je povsem primerna starosti in izobraženosti učencev na najvišji stopinji ljudskih ter nadaljevalnih šol. Vsak sestavek v Berilu je vzorna slika sama za se, česar — žal — o prej pregledanih knjigah nismo mogli reči.

Zato je pa tudi povsem opravičena sodba, katero je izrekel o „Četrtem Berilu“ izvrstni in izkušeni šolnik g. Fr. P., pišoč v 9. številu „Pop.“ za leto 1884 med drugim sledeče: „Da-si vže prve tri knjige (namreč 1. 2. in 3. Berilo) — izvzemši nekoje male pomankljivosti sedanjemu stroju ljudskih šol popolnoma ugajajo, tako moramo reči, da nas je najnovejša knjiga ljudske šole, 4. Berilo, kaj prijetno iznenadila. Vsa njena vsebina je tako vestno odbrana in izbrana, in z ozirom na naše razmere tako premišljeno sestavljena, da se sme brez pomisleka med prve knjige te vrste šteti. Gosp. sestavljatelj je preiskal natančno slov. slovstvo ter iz jega porabil to, kar se mu je najboljše dozdevalo, ravnaoč se tako po pravilu, da je za otroke komaj najboljše dovolj dobro. Kar pa nas še posebno veseli, je to, da se vsa knjiga odlikuje po pravilnem, izbornu — lepem jeziku; nekateri sestavki pa so tako mikavno pisani, da se čitatelju kar sree ogreje“.

S to dokaj laskavo oceno se tudi mi popolnoma strinjamo ter prav od srca pomilujemo, da je na Slovenskem tako pičlo število šol, v kojih bi se mogla ta izvrstna knjiga s pridom rabiti. Če obvelja res predlog letošnjih učiteljskih konferencij, naj se gledé na kategorije naših ljudskih šol in na pojedina šolska leta 4. Berilo — popolnoma odstrani in če se bodo na to željo tudi dotični merodajni činitelji ozirali, ondaj pa se nadejamo, da se vzame na vsak način precejšnje število sestavkov iz sedanjega „Četrtega Berila“ v bodočo prenarejeno izdajo „Tretjega Berila“. In tako mislim, da pride marsikatera na tem mestu priobčena opomba k posannim etičnim spisom 4. Berila dotičnim gospodom vendar-le prav. Še predno pa ko preidem na stvar samo, omeniti mi je, da malenkostnih nedostatkov katere hočem v naslednjem navesti, nisem zapazil v šoli pri poučevanju — kajti do sedaj še nisem imel prilike delovati v razredu, v katerem je upeljana Končnik-ovo IV. Berilo — ampak pri zasebnem pregledovanju in čitanju rečene knjige. In v tem se tudi pričujoče moje besedovanje razločuje bistveno od prejšnjih treh razprav.

Pričnimo torej zopet takoj s 1. spisom „Bog je!“ M. Cigale, ki je ta zares krasni sestavek iz angleščine preložil, imel je slov. jezik v svojej oblasti kakor malo kdo — a vendar bi se današnji naši strogi jezičarji takoj nad prvo besedo tega spisa spodtikali. „Brezumni je rekel v svojem srci“ Hm! Vže zopet pridevnik brez samostavnika. Tako poreče v tem stavku ta ali oni naš slovstveni kritik. Zakaj ne: Brezumnik je rekel, ali pa: Neumnež — nespametnik je rekel v svojem srci. — Res je sicer, da bi se ta stavek lepše glasil, ako bi se pridevnik preobrazil v samostalnik, ker tudi gosp. Končnik na str. 78 svoje „Slovnice“ sam uči da se preobrazi pridevnik v samostavnik, kedar je samostavnik izpuščen. A po § 305 b) Janežič-Šket-ove „Slovnice“ je rečeni stavek vendar-le pravilen. Sicer se še v tem oziru naši književniki niso zjediniili ter se še vedno pripravajo po raznih listih radi pridevnikov te vrste. (Prim. „Dom in Svet“ za leto 1891, str. 37, kjer piše prof. J. M. v razpravi: „Beseda — kje si?“ da bode kakor doslej še tudi v prihodnje učil: Zveličani so ubogi v duhu, krotki, mirni, ne pa ubožci, krotkarji, mirniki... Odgovor na dotično svojo razpravo pa je dobil g. J. M. potem v „Slov. Naroda“ Podlistku (Dopis iz Trsta) od šte. 24—29).

Na oblike pa, za kojih rabo se slovničarji naši še pričkajo in pripravajo — se ljudska šola nikakor ne more ozirati.

Zatorej so tudi povsem resnične besede prof. J. M., ki na str. 181 letošnjega „Dom in Sveta“ piše: „Zvonec nosijo v tem obziru (namreč gledé likanja jezika) navadno nekateri časniki in posamni književniki. Šola vendar, to pa je staro pravilo, drži naj se le gotovih, vže utrjenih oblik“.

Na to imenitno pravilo bi se naj ozirali tudi oni naši književniki, ki preskrbujejo našo šolsko mladež z raznimi primernimi duševnimi proizvodi t. j. oni, ki bogatijo naše mlado mladinsko slovstvo. Nikakor se torej ne moremo sprijazniti z nazori onih, ki hočejo videti v mladinskih spisih vse najnovejše oblikovne novotarije in umetarije. A da govorimo zopet o pretvoritvi pridevnikov v samostalnike, naj samo omenimo, da ni baš lahka stvar v tej zadevi kar najedenkrat vse predrugačiti. Potemtakem bode treba preurediti marsikatero vrstico najboljših naših pesniških izdelkov. S. Gregorčič n. pr. v svoji „Mavrici“ (glej Razinger-Žumer I. Berilo in tudi IV. Berilo str. 126) ne bode smel peti: „Gòri na stolu pa Večni sedi“ — temveč: Gori na stolu pa Večnik sedi. Kako vam dopada to? (Tudi nad besedo „dopada“ se nekateri spodtikajo). Torej: ne bodimo tako malosrčni v rabi te vrste pridevnikov! — Stavek (v 8. vrsti od spodaj) „Kdo je orlu dal varno gnezdo... bi se lepše glasil: Kdo je dal orlu itd. V obče pa bi kazalo v tem sestavku radi večje razumljivosti in jasnosti one obsirne stavke, v kojih je glagol preveč potisnen proti koncu — preurediti. N. pr. Migljajoča zvezdica, ki svoj bliščeči žar daleč čez sežaj ljudskega očesa izliva... boljše: Migljajoča zvezdica, ki izliva bliščeči svoj žar itd.

3. spis „Kako se pošten človek maščuje“ (6. str. 7. vrsta od zgoraj). Pri teh besedah Želko neusmiljeno potegne starčku... boljše: Pri teh besedah potegne Želko neusmiljeno starčku itd. Toda stari Srečko srčno skoči. — (3. vrsta od spodaj) boljše: Toda stari Srečko skoči srčno v svoj itd. Tukaj vam dam sina nazaj (str. 7. vrsta 1. od zgoraj) boljše: Tukaj vam vračam sina, 4. vrsta od zgoraj: osramoten naj se glasi „osramočen“. Tako maščuje se — boljše: Tako se maščuje pošten človek.

5. spis „Hojka in kostanj“. Na str. 8. vrsta 5. od spodaj bi se stavek: „Nikar mi torej moje lepote ne ponašaj; prav rad bi menil s teboj — boljše glasil; Nikar mi torej ne oponašaj moje lepote; prav rad bi menjal s teboj. V obče pa se naj potisnejo glagoli v posamnih stavkih tega spisa nekoliko bolj naprej, tedaj: Ti pa stojiš vedno lepo zeleno itd. (vrsta 13. od zgoraj). Potem: Tako je hvalila hojka kostanj. — (5. vrsta od zgoraj) ne pa: Tako je hojka kostanj hvalila...

7. spis „Kresnica“. V 3. in 4. vrsti od spodaj naj se glasi namesto „pri sod-niji“ pri sodišči. Pravilno obliko: sodišče najdemo vže v Berilu na 120. str. pa tudi na 18. str. IV. Berila. Na str. 11., vrsta 2. od spodaj: „Že vidim jo na steni;“ namesto „Že jo vidim na steni...“

12. spis „Misli“ 3. vrsta od spodaj... ki se ne dá tako lahko... V besedi „da“ kratice ni na mestu, ampak stati bi moral ostrivec, torej: „dá“.

14. spis „Umita posoda“ str. 17. vrsta 5. „najboljše“ vino, a na str. 139. najdemo obliko „naj več“.

15. spis „Trije svetovalci“ 2. vrsta od zgoraj: Vsaj ni videti... namesto Vsaj ni videti itd. V 6. vrsti katerim se imam za vse zahvaliti boljše: katere imam za vse zahvaliti. (Če se v obče ta oblika v Berila sprejme).

17. spis „Veliki davki“. Str. 19., vrsta 12. od spodaj in videli boste, da imam prav. Boljše in videli boste, da govorim resnico. (Prim. Stritar-jevih zbranih spisov V. str. 258.) Str. 20 — vrsta 10. „za lakotjo“ boljše „za lakoto“ ali pa: „da umerje lakote“, „da gladu umerje“.

5. vrsta od spisa „Če manjka cvek, odpade podkev“; boljše: Če manjka žrebelj, (ali podkovnik) odpade podkev. Nagel von Eisen je v pisnem jeziku: žrebelj, čevelj — cvek, klin, klinec pa Nagel von Holz. (Prim. Janežič-Bartel-nov, rečnik str. 467.) Oblika „ščediti“ (str. 22.) je nenavadna, obična je „štediti“ torej: ... štedite pa s svojim zaslužkom“ V tem spisu smo tudi opazili, da se osebni zaimki: vi, vas, vašega pišejo čisto po nepotrebnem z veliko začetno črko. Potemtakem bi se morale te besede tudi v 95. spisu (str. 162.) pisati z veliko začetnico — kar pa bi seveda ne bilo pravilno.

19. spis „Dobre misli“. V 2. vrsti tega spisa najdemo besedo „živalca“. III. Berilo pa rabi obliko „živalca“ (str. 40.) Po našem mnenji bi bilo boljše pisati „živalca“. (Prim. Šuman o. c. § 97, II.)

20. spis „Kmet svojemu sinu“. Str. 25. vrsta 9 od zgoraj: Dober gospodar tudi skrbi boljše: „Dober gospodar skrbi tudi za čast“ 17. vrsta. „Če vedno samo jemlješ ter nič ne pridevlejš, tebi gotovo jedenkrat izmanjka“. Boljše: Če vedno samo jemlješ ter nič ne pridevlejš, gotovo ti jedenkrat izmanjka“.

Na str. 26. bi nam bolje ugajala oblika „škrjanec“ namesto „skrjanec“, ker rabi prva oblika tudi drugim Berilom. V 7. vrsti iste strani najdemo „vzhodnjim“ gorami, med tem ko čitamo na 81. str. „zahodnej“ 16. vrsta „višje in višje“ naj se glasi: „više in više“.

22. spis „Strnéno polje“ 2. vrsta od spodaj. „Kakšen mik popoludne počiva“ boljše: Kakšen mik počiva“

Str. 30. vrsta 14. od spisa „menili“ barvo — boljše: „menjali“ barvo — 3. vrsta od spisa „skačejo po žužkih“ lepše: skačejo za žužki.

24. spis „Ahmet in njegov sin Abdala“. V 4. vrsti od spisa naj stoji namesto nepravilne besede „vtisni“ pravilna „vtisni“; saj čitamo tudi na 4. str. te knjige, da je „vtisnena“ ta resnica itd.

25. spis „Najbolji kažipot“ str. 32. vrsta 6. od zgodaj. „Za božjo voljo!“ O teh besedah piše g. Anton Trstenjak na 377. str. „Ljub. Zvona“ za leto 1888. sledeče: „Vedno še straši v slovenščini iz nemščine utihotapljeni izraz: „Za božjo voljo“, ki je takov, da ga je strah in da se ga sramuj vsakdo, komur še rabi. Ako res le vže ni drugače, pišimo vsaj „Za Boga!“ ali kaj takšnega, ker to je pravilno in takisto tudi govore in pišo Srbi in Hrvati. Ne pačimo si jezika še bolj, nego nam je vže spačen“.

„Pri tej priči so mati utihnili in z mirno dušo pustili sina po svetu“ (2. vrsta od spisa). Besedice „pri tej priči“ po našem mnenji tu niso na mestu. Opravičene bi bile te besede le tedaj, ako bi bili mati ravno v onem trenutku tudi govorili, iz povesti pa povzamemo, da „so od zdej stali, pa poslušali“. Boljše bi se torej glasil ta stavek:

„Mati moléé in pusté na to z mirno dušo sina po svetu“. Pri tem sestavku še nekaj. V 5. vrsti od spodaj čitamo: „... brez katerega volje še vrabec ne pade raz strehe“. „Raz“ je predlog, kateri vežemo (bes. „vežemo“ se nam zdi boljša od „vpregamo“, kojo rabi Končnik v svoji slovnici) poleg čez, skozi, zoper s tožilnikom; pravilno torej; „... ne pade raz streho“.

31. spis „Ura“. V 3. kitici te pesmi najdemo obliko „brifko“, o kateri smo rekli vže zadnjič, da bi nam bolj ugajalo, ako bi se v naših šolskih knjigah nadomestila z „bridko — bridek“.

34. spis „Oj planine“. V tej pesmi se naj madjarska beseda „kinč“ nadomesti z našo domačo „kras“. Torej: ... Rožnate planine ve — Kras slovenske domovine...

36. spis „Nazaj v planinski raj“. Nekako čudno se podaje tej pesmi, o kateri ve danes ves omikan slov. svet, da je Gregorčič-eva — opomba gosp. izdajateljeva „Iz Zvona“, (Gregorčič-evih poezij I. zvezek je izšel leta 1882. — IV. Berilo pa leto 1883; a bilo je menda za predružačo dotične opombe vže prepozno). — Na str. 55. najdemo besedo „mirodvor“. Zakaj „mirodvor“, ki ni pravilna oblika? Saj imamo za nemško besedo „Friedhof“ (eingefriedeter Hof) dovolj boljših besed, recimo: pokopališče, grobišče, mrtvišče, grobje (Janežič-Bartel-nov, rečnik str. 932). Na str. 69. vrsta od 12. od spodaj čitamo besedo „zibelj“ namesto obče navadne „zibel(-i)“.

Na 127. strani 6. vrsta od zgoraj naj se glasi namesto „staršem“ — „starišem“ ali „roditeljem“ (zaradi doslednosti — II. Berilo piše „stariši“).

113. spis „Ujetega ptiča tožba. Da je gosp. sestavljalatelj v tej pesmi nekatere kitice izpustil, tú in tam kaj predružačil ter tako ta proizvod napravil pristopen šolski mladini — to popolnoma odobravamo. Vendar pa moramo gledé na prenarejanje nekaj malega omeniti. V izvorniku (Gregorčič I.) čitamo: Oj zemlja širna, zemlja lepa. — Ti vsa si bila moja last... V IV. Berilu pa: „Oj zemlja širna, zemlja lepa. — Ti celo bila si milast“. Uganka nam je, zakaj je gospod sestavljalatelj dve vrstici 1. kitice predružačil. Ali niso besede: Ti vsa si bila moja last“ dovolj lepe in jasne? (Ne vemo tudi, ali sploh kaže na tem mestu „cela“ namesto „vsá“ rabiti). Med 4. in 5. kitico te pesmi (v Berilu) ni prave vezi

Glasno tam bratov zbor popeva,
Tú moj izgublja se vzdihljaj.

in potem:

A meni svet je ves ocvetel,
Zaprť in slep sem samotar,
Nikdar ne bodem gnezda pletel,
Gojil mladičev nikedar.

Kako lepo bi ti dve kitici vezale besede, koje najdemo v izvorniku: Z družico drug tam prosto leta — Izbral si gosto je drevo — In drobno gnezdo skrbno spleta — Da spal bi nežni ród sladko — A meni svet itd (kakor zgoraj). Ali morda vrstica: Z družico drug tam prosto leta za šolsko mladino ni primerna?

Pomisli se naj, da se rabi ta knjiga na najvišje stopinji ljudske šole.

122. spis „Življenje ni praznik“. Tudi ta pesniški izdelek je vzet iz „Gregorčič-a“ (Odlomek iz obširnejše pesmi), kar se naj pri mogočej zopetnej izdaji IV. Berila ne pozabi opomniti.

Sè svojim besedovanjem sem pri konci! Da so to, kar sem omenil tú o IV. Berilu, le malenkostne in neznatne hibe, ki se prav lahko popravijo pri mogočej opetni izdaji te knjige — tega nam, mislimo, ni treba še posebej poudarjati. In kar smo rekli v začetku priučočih vrstic, to trdimo tudi tú na koncu: „Končnik-ovo „Četrto Berilo“ prištevamo po vsej pravici mej najboljše ljudsko-šolske knjige“. Tudi bi nas neizrekljivo veselilo, ako bi se s tem Berilom gledé na izvrstnost t. j. gledé jezika, izbora in razvrstitve učne tvarine mogle meriti tudi one Čitanke za nižjo in srednjo stopinjo, ki zagledajo v prenarejeni in popravljeni obliki prej ali slej beli dan. Brez dvojbe se bode potem s takimi po vsebini in obliki dovršenimi šolskimi knjigami mnogo koristilo naši šoli — mladini ter sploh premilemu našemu narodu. Saj so vendar resnične besede Curtman-ove, ki (Prim. „Lehrbuch der Erziehung und des Unterrichtes 2. Theil“, str. 240.) pravi, da „auf einer glücklichen Wahl und Benützung des Lesebuches beruht ein grosser Theil der durch die Schule erstrebten Volksbildung“.

Anton Kosi — Središče.

LISTEK.

Ali naj postane učitelj državni činovnik?

(Napisal Avin Paškalo v.)

Prijetnega pomladnega jutra gresta c. kr. sodnijski kancelist in občinski predstojnik v neko oddaljeno vas na komisijo.

Lepo se je podajala kancelistu krasna uradna obleka, v jutranjem solncu bliščeča se uniforma, in ponosno mu je ob levem boku ženketala pozlačena sablja.

Kancelist, mlad mož, je stopal nekako dostojanstveno poleg skromnega občinskega načelnika, in zvezdavin očesom je pogledoval po mimogredočih, da-li ga občudujejo.

Potoma dohitita učitelja, idočega do bližnje železnične postaje; ta ju vljudno pozdravi in vsi trije gredo nekaj časa skupaj. Ker zgovornemu učitelju ni nedostajalo „štofa“, se kmalu vname med trojico živahen pogovor, ki je gladko cesto zdatno skrajšal. Na razpotji krene učitelj na kolodvor, prva dva korakata po veliki cesti naprej.

„Ste-li slišali, oče župan, da želijo učitelji postati državni uradniki?“ vpraša kancelist svojega spremljevalca.

„Čul sem“, pravi ta „da so to željo izrekli nekoti učitelji letos v Trstu, ko je bilo zborovanje „Zaveze“; drugi pa, da se niso mogli za to idejo navdušiti.“

„Tó, tó diši učiteljem!“ reče kancelist, kazoč z desnico na uniformo, z levico pa požvenka s sabljo po trdih tleh. „Ali bi paradirali, ko bi smeli s tako-le opravo na dan; to bi vam bil ženket sabljic brez konca in kraja“, nadaljuje kancelist in dostavi: „Hvala Bogu, da jim tega ne dopuščajo!“

„Ne verjamem, kar pravite“; zavrne občinski načelnik uniformista „naši učitelji so resni in skromni možje, ki dobro vedó, da niso za parado med nami, ampak da tiho in mirno delujejo v dosego našega duševnega in gmotnega blagostanja“. „Kaj pa rešpekt, ki bi si ga učitelji kot uniformirani državni uradniki med vami zadobili?“

Glava občanarjem malo pomisli in dé na to: „Mi vrle naše učitelje visoko cenimo, če tudi ni leska in bleška na njih; pa še več: mi jih odkritosrčno ljubimo, ker smo prepričani, da so naše ljubezni vredni. Čemu neki jim bo sabljica? Da se branijo? Koga? Nobeden jim ne stori žalega; in tudi tisti, ki so morali zbog neopravičenih zamud plačati kako denarno globo, se nad njimi ne maščujejo; kajti prej ali slej dobodo prepričanje, da učitelji želijo dobro njim in njihovim drobnim deci. Da masa narodova učiteljem hudega ne stori, so pokazali uporniki v Zagorji na Hrvaškem, ki so pred nekaterimi leti udarjali na levo in desno; učiteljem pa niso hudega storili, rekoč: „To so naši ljudi!“ Nadalje nam je to izpričal ranjki Erjavce — saj ste kaj slišali ali brali o njem — kojega so raz-

bojniki na turški meji napadli, pa ga brž s spoštovanjem izpustili, ko so zvedeli, da je učitelj.“

„Čemu pa želé učitelji postati državni uradniki, če ne zavoljo uniforme in rešpekta?“

„Potrpite malo, to vam koj razjasnim“, pravi predstojnik, in nadaljuje resno: „Često slišimo in beremo: „Vse za vero, dom, cesarja!“ — „Ljudje, ki se poslužujejo prelepega tega gesla, se obično štejejo med narodnjake prve vrste. Kdo pa ravno deluje za vero, dom, cesarja, če ne dobra šola? Da nam bo šola dobra, moramo imeti marljivih in vzglednih učiteljev, in zato morajo le-ti biti v takej meri plačani za svoj obilni trud, da lahko vse svoje moči posvetijo vzvišenemu svojemu poklicu, in da se jim ne bode treba baviti s postranskimi, duhomornimi opravili. — Je pa tako pri nas? — O ne, nikakor ne! — Kadar gre v deželnih zborih za to, da se učiteljem zboljša gmotno stanje, takrat naši quasi-rodoljubi modro molčé, ali pa se trdovratno upirajo vsakemu povikšanju učiteljskih plač. In ravno radi tega se je pojavila izmed našega učiteljstva želja, naj ga država prevzame v svojo oskrbovanje, češ: država nam bo dala, česar nam gospodje v deželnem zboru ne privoščijo.“

„Učitelje imenuje država, plačani pa so iz raznoterih virov; niso torej niti deželni uradniki, ampak so po mojem mnenju nekake nesrečne amfibije“, pravi kancelist, in prosi svojega sopotnika, naj mu pojasni, kaj so prav za prav učitelji, ali pa kaj bi prav za prav morali biti.

„Učitelji delujejo za vero, podpirajo v šoli cerkev s tem, da med nravnostni pouk upletajo večne resnice; ne mislite pa, da želi naš narod učitelje podrejata župnikom in kapelanom, ali pa jih vsporejati navadnim cerkovnikom, kakor se to lepo čita v „Domoljuba“ itd. Naš narod želi, da so mu učitelji prosti neznosnih vezi, ki so nekedaj žulile uboge narodne trpine. Mi želimo, da delujejo naši učitelji v blagor mogočne naše Avstrije in da vzbujajo v mladini ljubezen do presvitlega našega vladarja in njegove rodovine; nikakor pa se ne navdušujemo za to, da bi bili kot državni uradniki podrejeni kakemu nižjemu uradniku, in jednaki biriču, žandarju, ali celo finančnemu stražniku. — Glavno delovanje pa bođi našim učiteljem odločeno v prospeh našega naroda in ožje naše domovine; vzbujajo naj mladini ljubezen do mile materinščine in domovine; vzbujajo naj v njej zavednost, da se šteje med slovenski rod, ki je del mogočnega slovanskega debla; poučujejo naj jo vstrajno in marljivo v potrebnih vednostih, da bo sebi v korist, svojemu rodu pa marljiv in umen sobojevnik na gmotnem in duševnem polji. In haš zato želimo, da ostanejo učitelji na vekom večne čase to, kar jim najbolj pristoja; da ostanejo narodni učitelji,

narodni činovniki, katere mora narod tako plačevati, da bo jemu in učiteljem v čast in ugled“.

„To se lepó posluša, kar ste mi sedaj pripovedovali“, reče kancelist, ter dostavi: „Učitelji se pa gotovo ne ogrevajo za vaše nazore, ker jim narod ne da, kar jim gre po pravici“.

„Počasi, gospod kancelist; vsaka sila do vremena! Narodni zastopniki se menjavajo; in s časom pridejo na narodovo krmilo najbrž možjé, katerim ne biva rodoljubje le v lastnem mošnjčku, na

jeziku in v tinti; ampak katerih domoljubje je skrito v plemenitem srci in se pojavlja v prelepih, blagodejnih činih; ti vrli možje bodo učiteljem radi dali zasluženó plačilo; narodni činovniki, narodni učitelji bodo s svojim gospodom zadovoljni in z drugimi plemenitimi in delavnimi rodoljubi bodo vzajemno delovali v blagor našega roda. Upajmo, da se to prej ali slej tudi v resnici zgodi“.

„Bomo videli“, zvrši kancelist, in oba kreneta v hišo, v katerej se je moralo razprodajati premično imetje slabega gospodarja.

Društveni vestnik.

Gornjigrad.*) Gornjegraško učiteljsko društvo je imelo dne 2. maja t. l. pri g. A. Jeraj-u, po domače Mokrinu v Spodnji Rečici svoj občni zbor. Ob 1/2 12. uri je otvoril zborovanje predsednik gosp. Kelc s presrčnim pozdravom, v katerem se je spominjal, da se je društvo pred tremi leti osnovalo, ter je povdarjal dosedanje društveno delovanje. Konečno je zaklical presvitlemu cesarju trikratni Živio!

Tajnik g. Fr. Kocbek prečita zadnji zapisnik, ki se vsprejme. Ravno tako se odobri račun blagajnikov ter blagajniku g. M. Dedič-u izreče zahvala.

Potem je gosp. Fr. Praprotnik prosto, obširno in zanimivo govoril „o narodnem slovstvu“. Poročevalec omenja važnost narodnega blaga v občé, posebej pa povdarja njegovo imenitnost za bajeslovje, jezikoslovje in kot podlago svetovni kulturi ter vsodbuja k nabiranju slovenskega narodnega slovstva, kažoč na velike može, ki so v raznih narodih nabirali narodno blago. Konečno se jednoglasno vsprejme njegov nasvet, da učiteljsko društvo v tem okraju nabira narodno blago, katero urejeno priobčuje poročevalec v „Popotniku“. Predsednik izreče zahvalo gospodu Fr. Praprotniku-u na izvrstnem govoru.

Pri novi volitvi so bili izbrani: predsednikom g. Fr. Praprotnik; namestnikom g. A. Žager; tajnikom in blagajnikom g. Fr. Kocbek; odbornikom g. J. Kelc in Fr. Žolgar. K.

Sv. Jurij ob Ščavnici. Učiteljsko društvo za okrajno glavarstvo Ljutomer imelo je 4. junija t. l. pri sv. Križu na murskem polji svoje redno zborovanje, pri katerem je poročal g. Strelec o konferenčnem vprašanji „o preuredbi čitank“, kakor ga bo razpravljaj pri letošnji uradni konferenciji. Pri tem vprašanji vnela se je živahna debata ter so svoja načela prijavili gg. Kryl, Cvahte, Pušenjak i. dr. V občé zlagali so se vsi, da se:

1. „Začetnica“ loči od „prvega berila“, da se osnuje samo za 1. šolsko leto ter da se pri posameznih črkah podajo podobe.

2. Vse čitanke naj bodo sestavljene po uzoru

*) Po naključbi zakasnjeno.

Heinrich-ovih, ter se jim naj pridene slovnčni doatek, seveda drugače sestavljen, nego je sedanji v „Začetnici“ in v „Drugem berilu“.

3. Etična berila naj se pomnožijo, posebno pesnij nam je treba več v čitankah in sicer dobrih pesnij, ne slabih prevodov iz nemščine. Sploh prestav v ljudsko-šolskih čitankah ne potrebujemo zlasti pa pesnij ne, saj imamo svojih dobrih dovolj.

4. Prirodopisna berila vzejemo naj se iz Erjavca, kar se je do sedaj le deloma zgodilo.

5. Prirodoslovje naj se pripoveduje bolj poljudno, ne tako učeno in suboparno; naj se pomisli, da so spisi namenjeni otrokom. Sploh naj se vzame nekaj več primerov iz življenja.

V drugih stvarih vjemali smo se većinoma z načeli, katera so vže objavila razna učit. društva.

Temu sledi razgovor o letošnjem „Letnem poročilu“. Sklene se, da se Letopis izda za celo glavarstvo skupaj, ter da se sprejmejo v nja še druge podrobnosti. Za prvi del sprejmeta se dva sestavka, koja dotična dva gospoda prečitata. Po nekaterih predlogih se je potem zborovanje zaključilo.

Drugokrat zborovalo je društvo pri Kapeli 16. julija t. l. Po običajnem pozdravu in zapisniku poroča g. Karba o prvem vprašanji za uradno konferencijo: „Kako zamore učitelj ljudske šole zadoštovati učno-načrtni nalogi zgodovinskega pouka o avstrijskem cesarstvu in Najvišji dinastiji, ter seznaniti šolsko mladino z najvažnejšimi dogodki avstrijske zgodovine in Najvišje dinastije?“ Gosp. poročevalec je vprašanje prav dobro rešil.

Gosp. predsednik razjasni skupščini še gmoten položaj letnega poročila, ter prosí, naj učitelji posebno v gornje-radgonskem okraji skrbijo, da spravijo odmerjene vsote od krajnih šolskih svetov in drugih šolskih prijateljev skupaj. Slednjič se sestavi načrt poučnih sestavkov za letno poročilo in s tem je to vprašanje rešeno.

Gosp. Strelec bil je namenjen podati pregled šolske zgodovine na podlagi izvernih podatkov po lavantinskem arhivu, pa radi prekratkega časa je svoj referat le prečital.

Konečno stavi g. Mihelič predlog, naj se gosp. Robič-u, državnemu in deželnemu poslancu, izreče od društvenega odbora prisrčna zahvala, ker se je v državnem zboru tako možato za slovenske učitelje potegnil ter dokazal njihovo lojalnost do Najvišje vladarske hiše.

Ta predlog se je z odobravanjem jednoglasno sprejel. Po tem naznani gosp. predsednik, da smo s tem za tekoče šolsko leto društvena zborovanja končali, ker 26. avgusta imamo uradno učiteljsko zborovanje, tako da bo še le novembra mogoče napraviti glavno društveno zborovanje in sicer v Ljutomeru, kjer bo tudi ob jednom volitev novega odbora. St.

Litija ob južni železnici. (Občni zbor „litijskega učiteljskega društva“.) To društvo je imelo svoj občni zbor na dan uradne konferencije in sicer takoj po obedu v gostilni na Pošti. Predsednik gosp. Ravnikar otvori zborovanje ob napovedani uri nekako tako-le: Slavna skupščina! Minolo bode skoraj leto dni, odkar je učiteljstvo našega šolskega okraja ustanovilo svoje društvo z namenom: koristiti stanu svojemu, kakor tudi povzdigniti šolski napredek na višjo stopinjo. Resnica je, da ljudski učitelj, kateremu je dana lepa naloga mladino vzgojevati in naobraževati, kakor tudi svoj mili mu narod napeljevati z besedo in vzgledom k boljšemu blagostanju v slehernem oziru nima nikjer tolikanj prilike zato pridobivati si potrebnih navodil in vedril, kakor uprav v učiteljskih društvih, kjer se drug drugega spodbujamo, vnemamo, poučujemo, drug drugemu svetujemo, ter si v svojem trudapolnem poklici pomagamo nositi težko butaro! To naj nas vodi tudi dalje — ter bodimo prepričani, da bode naše društvo uspevalo še plodonosnejše na korist nam, šoli in narodu. Delujmo vsi vsak po svojih močéh v blagor društva in šolskega napredka, da s tem svetu pokažemo svojo gorečnost za pravo šolo — in kar je še posebno važno, da naš stanovski ugled zadobi v vseh slojih občinstva prave veljave... Med drugim gosp. govornik navzoče prosi, da ostanejo društvu naklonjeni ter ga podpirajo materijelno in duševno.

O delovanji minolega leta je poročal gospod tajnik Adlešič; o društvenem premoženji pa blagajničarica gospica Podkrajšek, kar se je soglasno odobrilo. V društveno vodstvo (odbor) volili so se stari odborniki, izvzemši gospice Podkrajšek, ki letos izstopi iz službe; namesto te je zbor volil gospico Demšar. Odbor je sestavljen tako-le: gosp. Ravnikar, predsednik; gosp. Adlešič, namestnik in tajnik; g. Bartelj, pevovodja; gospica Demšar, blagajničarica; gg.: Kovač, Škrbine in Zajec pa odborniki.

Ker je letošnja glavna skupščina „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ v Trstu itak bila temeljito opisana, je na predsednikov predlog ta točka

odpadla. Predsednik na to izreka v imenu odbora skupščini za zaupanje zahvalo ter II. občni zbor „litijskega učiteljskega društva“ zaključil z „Živio“ in „Slava“ na presvitlega cesarja. Gosp. Škrbinec se gospodu predsedniku v imenu učiteljstva za krepko potezanje učiteljskih pravic in koristi pri zborovanji „Zaveze“ v Trstu s toplimi besedami zahvaljuje, čemur so vsi živahno pritrdjevali.

Koncert „litijskega učiteljskega društva“ Učiteljstvo v litijskem okraju se je zadnje čase jelo krepko gibati. Koliko se doseže z združenimi močmi, pokazalo je pri svojem koncertu, ki ga je priredilo na dan konferencije zvečer v Litiji. Prostori na „Pošti“ bili so ta večer popolnem zasedeni. Poleg domače inteligencije, prišlo je tudi več gospóde iz bližnje okolice, kakor tudi dokaj naroda k temu učiteljskemu koncertu.

Prvi stopi na oder društveni predsednik, ki občinstvo blizo tako-le nagovori: **Slavno občinstvo!** Učitelju godi se navadno tako, kakor rudarju, išočemu dragocenih kovin v zemlji, ki se v potu svetlobe obraza trudi, da jih privede iz tmine na svetlobo. Marsikatera znojna kapljica potoči se o hudi in neznosni vročini delavnemu rudokopu po velem lici, predno so kovine pripravne za olepšanje posameznikov... Toda, kedaj se kdo spominja tistega ki se je trudil največ z izdelovanjem leskečih krasotin? Tako je tudi z nami, ljudskimi učitelji, ki se trudimo s poučevanjem in vzgojo nežne mladine, vnemajoč jo za „vse dobro, lepo in vzvišeno“, bistré jej mladi um in blažé njena nežna nepokvarjena srca. Redko se spominjajo tistega, ki je prvi vcepil mladi sad v nežna srca, iz kojega je pozneje vzrastel biser prelepega razuma in poblaženega srca! Vendar pravi učitelj-vzgojitelj nikoli ne gleda na kako prazno hvalo in slavo, akoravno bi to večkrat tudi zaslužil, marveč deluje neumorno tudi dalje za boljšo in srečnejšo ljudsko naobrazitev.

Večkrat si še tako spreten človek — tudi pri najboljši volji ne more pomagati in najti potov, po kojih bi dospel v svojem poklicu do zaželjenega cilja. Sleherni — bodi-si katerega koli stanu — navezan je pogosto na pomoč svojega bližnjega, da ga v takih slučajih spodbuja z vzgledom, dajoč mu dobrih svetov, — da konečno dospé do svojega namena. Za povoljnější vspéh treba je tudi vsakemu kakega razvedrila, da si s tem okrepeča trudne ude. Tako okrepečevalno razvedrilo tistim, ki delajo največ s svojim umom, daje dandanes združevanje posameznikov v jedno celoto t. j. društvih, kajti le v družbi svojih sodruznikov najdemo za poklic zdatno pomoč. Po geslu: „V združbi je moč in napredek“ smo učitelji našega okraja po vzgledu svojih tovarišev po drugih okrajih ustanovili lastno društvo, ki nas zbira pod društveni prapor, vodeč vse po poti do boljsega napredka naše mladine v šoli ter poučevajoč narod izvan šole, kako bi mu bilo sploh moč dospeti do boljše in srečnejše blaginje. Vsako

društvo ima manj ali več pred očmi občo korist človeštva; osobito pak so važna učiteljska društva, ki so v prvi vrsti namenjena šolskemu napredku ter za — prosveto naroda — najpotrebnejši podlogi za njegovo boljše bodočnost, kajti le dobre šole zamorejo narod osrečiti!

Pri nocojšnjem koncertu naj učiteljstvo pokaže, koliko se zamore po geslu prevzvišenega vladarja: „z združenimi močmi“ doseči — tedaj, kedar velja učiteljskemu ugledu in lepi slovenski pesni! Nas pa tudi navdaja prijetna zavest, videč toliko izbragna občinstva, da stoji na naši strani večina razumnistva, ki nas podpira v vseh težnjah ter nam tako daje novega poguma, da ustrajamo v pričetem delovanju za najvišji ideal človeštva — za njegovo srečnejšo in boljše izomiko!

Vam vsem pa, častita gospóda, ki ste nas počastili s svojo navzočnostjo ter s tem pokazali svojo naklonjenost vzvišenemu učiteljskemu stanu, izrekam v imenu društva najprisernejšo zahvalo! Bog Vas živi! —

Po tem pozdravu nastopi pod vodstvom gosp. Bartelj-a moški zbor in zapoje večno lepo Nedved-ovo pesem: „Popotnik“. V drugi pesmi pridruži se učiteljem šest vrlih koleginj-učiteljic ter se zapoje skupno krasni Volarič-ev mešani zbor: „Pri zibelii“, kar je občinstvu jako dopadlo. Tudi vsi drugi mešani zbori (Grbič-ev „Klic pomladni“, Volarič-ev „Lahko noč“), sosebno pa Vilhar-jeva „Nezakonska mati“ za sopran s spremljevanjem klavirja je občinstvo burno odobravalo; nič manj ostale moške zборе. „Nezakonsko mater“ je pela gospica učiteljica Ivana Dolinar-jeva iz Višnje gore tako izborno, da nismo popred mirovali, da nam je dodala „Srce“ — tudi jako lepa skladba. Odlikovale so se tudi ostale gospice namreč: Fortuna Josipina, Jankovič Franja, Junis Roza, Kronabethvogel Josipina in Podkrajšek Sofija. Lepa hvala Vam za pripomoč! Nadjamo se, da se v prihodnje tem vrlih tovarišicam pridruži še več drugih!

Z veliko pohvalo sprejeta je bila tudi Parmova skladba: „Venec slovenskih pesmij“ za dve gosli, cello in četeroročno igranje na glasovirju. Vodil je to točko navzoč gospod skladatelj sam, v popolno zadovoljnost občinstva — tako, da so igralci morali jo ponoviti. Gosli so igrali gospodje: Čampa, Likar, Rojina in Šilc; cello gosp. Fr. Slanc iz Radeč, ki nam je pritekel blage volje pomagat, za kar mu izrekamo srčno zahvalo; na klavirju sta pa igrala gospica Kronabethvogel in gospod Plhak sen. Vsi ti godci so igrali izvrstno; poslušalci so jim izrekli zahvalo z burnim odobravanjem. Želeti bi bilo, da bi večkrat nastopali po večih krajih v okrajih, ker s tem se vnema ljudstvo za lepo petje in godbo, kar še posebno blaži srce. Upamo, da boče društvo v tem smislu nadaljevalo v prospah lepega slovenskega petja in ubrane godbe.

Vsem tistim sosebno pa društvenemu pevovodji, ki je s koncertom imel obilo dela in truda, bodi na tem mestu izrečena iskrena zahvala!

Gašperetov.

Iz Radovljice dne 4. avgusta. Odbor učiteljskega društva za radovljiški okraj javlja, da se mora za 15. ali 16. t. m. nameravani društveni koncert na Bledu zaradi raznih zaprek za nekaj časa odložiti.

Vsi oni gospodje tovariši, ki so nam vže obljubili svojo pomoč, blagovolijo naj vzeti to na znanje s prošnjo, da nam prihitite na pomoč takrat, kadar boče treba rešiti dano besedo.

Dne 22. m. m. po končanem okr. učiteljski konferenciji vršil se je izvanreden občni zbor učiteljskega društva za radovljiški okraj.

Uvažujoč zasluge bivšega nadzornika g. Jakoba Aljaž-a glede šolstva kakor tudi glede ugleda učiteljskega stanu v občci, stavil je društveni predsednik g. Marko Koržca predlog, da se imenuje g. župnik Aljaž častnim članom našega društva. Zbor je tem besedam navdušeno pritrđil. Krasno diplomu izdelal je društveni član g. K. Simon, učitelj na Bledu.

Iz Krškega. Dne 15. julija je bil šesti občni zbor „Pedagogijskega društva“ v Krškem. V navzočnosti e. kr. okr. glavarja gosp. H. Weiglein-a, vseh učiteljev in učiteljic krškega okraja in mnogih gostov otvoril zborovanje prvosednik gosp. Fr. Gabršek s tem, da navzoče srčno pozdravi.

Društveni tajnik g. J. Bezljaj potem na tanko poroča o društvenem delovanju preteklega leta. Iz njegovega poročila zvemo tudi, da so v teku leta darovali društvu: milostljivi knezoškof g. dr. Mihael Napotnik v Mariboru 10 gld., visoko častiti proš gosp. dr. Klofutar v Ljubljani 5 gld., gosp. dr. Fr. Močnik v Gradci 3 gld., g. dr. Jurij Štrbenec, dekan v Leskoveci 3 gld., okr. učiteljska knjižnica v Krškem 20 gld., posojilnica v Krškem 10 gld. in posojilnica v Konjicah, ki je naročila za 10 gld. knjig. Vseh teh dariteljev spominja se zbor s „slava“-klici. Društvo pa izreka tudi srčno zahvalo vsem gg. učiteljem in gdč. učiteljicam, med temi zlasti gdč. M. Wessner in g. B. Valenta v Ljubljani, ki so se trudili razpečavati knjige.

Blagajničarica gdč. M. Michel potem prebere račun in poroča, da je društvo v preteklem letu imelo 331 gld. 3 kr. dohodkov in 179 gld. 86 kr. stroškov, ostanek znaša torej 151 gld. 17 kr. Ker tiskarski stroški IV. „Pedagogijskega letnika“ 1890. še niso popolnoma poravnani, ima se ta vsota v to porabiti. Računskimi pregledovalci bili so izvoljeni gg.: Iv. Gantar, F. Lunder in J. Saje. V odbor za tekoče leto bili so voljeni dosedanji odborniki gg.: Fr. Gabršek, J. Bezljaj, Fr. Jamšek, Ivan Lapajne, dr. T. Romih, Iv. Rupnik in gdč. M. Michel.

Gospod Ivan Lapajne se potem v imenu učitelj-

stva pristrčno zahvali pisateljem „Pedagogiškega letnika“ za njih trud v prid šolstva. Na to stavi gosp. nadučitelj L. Abram predlog, naj bi se udnina zvišala in bi vsled tega „Pedagogiško društvo“ vsakemu učitelju, ki je bil ud društva, po smrti postavilo spomenik. Po daljši debati se rešitev tega nasveta prepusti odboru.

Konečno se gospod predsednik zahvaljuje navzočim za vstrajnost in zanimanje, želi, da bi dosedanji udje društvu zvesti ostali ter si prizadevali nove ude in sotrudnike pridobiti in zaključil s trikratnim „Živio“ na presvitlega cesarja zborovanje. A. Sch.

Kranj. (Vabilo) k zborovanju „učiteljskega društva za kranjski šolski okraj“, katero boče dne 13. t. m. ob 10. uri dopoldne v mestni dvorani v

Kranji. Vspored: 1. Razgovor o vprašanih, ki stojé na dnevnem redu letošnje deželne učiteljske konferencije. Poročevalci gg. Kragl, Likozar, Vavken. (V „Učit. Tov.“ objavlil je odbor mej poročevalci tudi odposlanca k deželni učiteljski konferenciji gospoda učitelja Jos. Levičnik-a, a on izjavlja, da poročila „ne vtrpi prevzeti.“) 2. Nasveti. K obilni vdeležbi vabi najljudneje odbor.

Gornjigrad. (Vabilo.) „Gornjegraško učiteljsko društvo“ ima dne 18. avgusta t. l. v Gornjemgradu svoje redno zborovanje. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Poročilo o III. skupščini „Zaveze“ v Trstu. 3. Razgovor o letošnjih konferenčnih vprašanih. 4. Nasveti in predlogi. K prav mnogobrojni vdeležitvi vabi vljudno odbor.

Dopisi in druge vesti.

Maribor. (Napredovalni tečaj na vinarsko-sadjarški šoli.) Ta tečaj obiskuje letos 22 učiteljev in sicer:

Gospodje: J. Arnuž — Sv. Jakob v Slov. gor., J. Dernjač — Sv. Peter pri Mariboru, E. Engelsfurtner — Trautmannsdorf, J. Harb — Stainz, A. Hofbauer — Vitanje, E. Hyden — St. Michael pri Leobnu, V. Jarc — Št. Jurij ob južni žel., J. Kaibitsch — Judendorf-Seegraben, M. Lah — Sv. Rupert pri Ljubljani, M. Majcen — Brežice, S. Meglič — Vransko, Fr. Meixner — Frohnleiten, W. Neuner — Muta, Fr. Praprotnik — Mozirje, A. Seidler — Konjice, Fr. Skaza — Sv. Janž na Peči, H. Stopfer — Breitenfeld, J. Sorčan — Hrastnik, Fr. Šnuderl — Sv. Lovrenc na Dr. polju, Karl Weklitsch — Šmarje pri Gradci, Fr. Vrečko — Sv. Ilj pod Turjakom in P. Kronland na šulfereinski šoli, Maierle pri Kočevji.

Poučujejo pa: g. H. Kalmann, ravnatelj sadjarstvo; g. adjunkt Knauer, kmetijstvo; g. prof. Koprivnik o šolskem vrtu in škodljivcih sadjarstva; g. Stiegler pa vinarstvo in kletarstvo.

Proti koncu tečaja bo tudi g. dr. Terč prednašal o čebelarstvu. Pouk je teoretičen in praktičen. Med slušatelji vlada lepa prijateljska sporazumnost.

Litija ob južni železnici. (Okrajna učiteljska konferencija.) Litijskega okraja učiteljstvo je imelo svojo uradno konferencijo dne 8. julija pod predsedništvom svojega okrajnega šolskega nadzornika, g. Jos. Bezlaja v Litiji. O napovedani uri otvori gospod nadzornik konferencijo, nazdravši prav pristrčno učiteljstvo ter svojim namestnikom imenuje gosp. nadučitelja J. Adlešič-a iz Šmartnega pri Litiji. Zapisnikarjema se izbereta z vsklikom gospoda Čampa, učitelj iz Vač in Mežan, učitelj iz Sv. Gore.

Na to preide gospod nadzornik k svojemu poročilu o stanji šol tega okraja ter med drugim govori temeljito o šolski statistiki, šolskem obiskovanju na posameznih šolah. Omenja dalje premembe učiteljskega osolja v tekočem šolskem letu. Iz njegovega poročila se povzamemo, da je osem šol brez šolskega vrta; na sedmih šolah se ne poučujejo ženska ročna dela. Uradni spisi bili so večinoma v popolnem redu. Razložil nam je, kako naj se sestavlja šolska „matrika“. Povdarjal je, da se mora vedno natanko poučevati po urniku, ki naj bo obešen na šolski steni. Ni dovoljeno nobedne ure opuščati ter nobeden predmet se ne sme zanemarjati. Sleherna prememba pri pouku naj se pravočasno naznani dotični šolski oblasti. Velike važnosti je vestno pripravljanje za pouk, kar naj se nikdar ne opušča. Iz okrajne učiteljske knjižnice naj se marljivo izposojujejo knjige v berilo, ker to zelo pospešuje nadaljno izobrazbo učiteljstva. V ponavljavni šoli naj se posebno goji čitanje, spise in praktično računstvo, tedaj predmeti, ki so važni za vsakdanje življenje. Priporočal je tudi sporazumljenje s tovariši, duhovniki in krajnim šolskim svetom, kajti to posebno dobrodejno vpliva na šolsko strahovanje in napredek, kar še posebno koristi učiteljskemu ugledu. — Konečno je prečital važnejše uradne dopise ter poročal podrobno o pojedinih predmetih. Iz nadzornikovega poročila se je marsikdo koristnega priučil, kajti on je v vsakem oziru več in praktičen šolnik, ki je vnet za napredek in učiteljske koristi.

Gosp. učitelj Ivan Kremžar je obravnaval: „Pouk in vzgoja“ v ljudski šoli — popolnem prikladno sedanjim šolskim razmeram; pri tem ni bilo nobednega razgovora.

Naslednja točka: Stvarna in slovnična obravnava berilne vaje „Hvaležni rejnec“ je nasprotno razvnela živahno debato. Obravnaval jo je gosp. nadučitelj Janko Jeglič prav temeljito in

obširno. Svoje opazke so dodajali gg.: Bartelj, Čerin, Razpotnik in Zajec. Stvarna obravnava je bila vsem všeč — ne tako slovnična, ker zdela se jim je za ljudsko šolo preobširna. Resnica je in ostane, da ljudska šola nima naloge izrejati slovničarjev. Bodimo zadovoljni, ako naši otroci znajo svoje misli pravilno in samostojno zapisavati. Če dosežemo to, storili smo mnogo. Sicer se pa slovnična nikakor ne sme zanemarjati; goji naj se v toliki meri, kolikor je ljudskošolskim otrokom sploh mogoče umeti — in vporabljeni jo....

Temu je sledilo: „Poročilo o podrobnih učnih načrtih za realije“ (dopolnilo in nadaljevanje minolega leta). Gosp. nadučitelj Adlešič je poročal za četverozrednice; g. Škrbinec za trirazrednice in gosp. Svetina za jednorazrednice. Poročilo za dvorazrednice je odpadlo. Vsa ta poročila, razen onega za trirazrednice bila so soglasno vsprejeta. Pri trirazrednicah sta svoje opazke omenjala gospoda Gros in Čerin.

V knjižničnem odboru so ostali stari odborniki gg.: Adlešič, Bartelj, Ravnikar (načelnik) in na novo gospica Demšar. V stalnem odboru tudi stari odborniki (gg. Korhan, Kremžar, Škrbinec in Zajec). Odposlancema v deželno konferencijo sta se volila gospoda Ravnikar in Škrbinec.

Nadučitelj g. Zajec utemeljeval je več samostalnih predlogov: a) Okrajna učiteljska knjižnica naj kupi „Lavtarjev računski stroj“. Ko na to g. Ravnikar omeni, da ga misli litijska šola preskrbeti, odpade ta predlog. b) Otroci se med šolskim letom ne smejo iz šole odpuščati, akoravno dosežejo postavno starost. V tem smo se tako zjediniili, da naj določi kompetentna šolska gosposka, kako nam je v tej zadevi postopati. c) Velike šolske počitnice naj bi bile od 15. julija do 1. septembra. Akoravno bi to bilo jako potrebno — posebno zbog neznosne vročine meseca julija, vendar predlog ni našel večine. Zakaj? Ne vemo! d) V izkazkih šolskih zamud naj se uvede prostor za „učitelju znan ali naznanjeni vzrok zamud“. Sprejeto.

Po teh samostalnih predlogih gospod nadzornik sklene zborovanje s trikratnim „slava“ na presvitlega vladarja. Gosp. Zajec se pa v imenu učiteljstva zahvali g. nadzorniku za spretno vodstvo konferencije.

Skupni obed smo imeli na „Pošti“, kjer so se vršile razne napitnice. Postojinski tovariši, ki so ravno ta dan zborovali, so nas pozdravili brzojavno; istotako smo se jim bratovski zahvalili.

Iz Gorice, meseca avgusta. Minoli mesec je bil mesec izpitov; imeli smo jih vseh različnih vrst: zrelostne izpite, izpite za otroške vrste, za ženska ročna dela, sprejemne izpite za srednje šole, konecletne izpite na slov. deklishej šoli in v otroških vrtih. Sporočati hočem ob kratkem le o vspehu onih, ki utegnejo „Popotnik“-ove gg. čitatelje zani-

mati. To je v prvej vrsti zrelostni izpit na izobraževališči za učiteljice. Delalo je ta izpit 25 gojenk domačih (mej njimi 12 Slovenk) in jedna zunanja (tudi Slovenka). Sedem je bilo odlikovank, med temi dve Slovenki: gospodičini Plaper Ljudmila iz Nabrežine in Kušar Marija iz Rateč (na Kranjskem). Padli ste za dva meseca dve Slovenki, Italijanke so vse prestale izpit. Usposobljene Slovenke so: Kramar Marija, Kumar Pavlina, Stres Franja, Sušek Ida, Šušteršič Marija, Vergna Ida in Krsnič Elizabeta. — Za otroške vrste je delalo izpit 15 gospodičin, med njimi 3 Slovenke, ki so padle. — Za ženska ročna dela je bilo 9 izpraševank, od teh jedna Slovenka in jedna Hrvatca, ki ste izpit prestali.

Pred letom dni sem na tem mestu svoje sporočilo o lanskih izpiti tako-le zaključil. Na taka izpitna sporočila ne more biti slov. učiteljstvo posebno ponosno. Bog nam daj prihodje leto boljsega! — Pa kakor je videti, je še slabše. Res smo imeli letos pri maturi dve Slovenki — odlikovanki, kar ni bila lani nobena, a padli ste letos dve Slovenki in pri izpitu za otroške vrste vse tri. — Bode-li prihodnje leto bolje? Upajmo! x

Iz Radovljice dne 4. avgusta. Naslednikom bivšega c. kr. šolskega nadzornika gospoda Aljaž-a imenovan je bil te dni gospod Franc Levce, c. kr. realni profesor v Ljubljani. Ker učitelji radovljiškega okraja večinoma vže poznamo tega izbornega šolnika izza časa njegovega prvega nadzorniškega poslovanja v tem okraji, pozdravljamo to imenovanje tem radostneje.

Tudi nas je v nekako tešilo po odstopu gosp. Aljaž-a, ker smo trdno uverjeni, da dobimo v njem učiteljstvu in šolstvu istotako naklonjenega prijatelja, kakor je bil njegov prednik.

Središče. (Odgovor gospodu ocenjevalcu „Narodnih legend za slov. mladino“ na opazke priobčene v 6. številu „Ljublj. Zvona“.) [Konec.]

Nadalje mi predbica gosp. ocenjevalec, da ne ločim jedinskega roditelja „ljubezni“ od množinskega, ker pišem na str. 6. in 7. „ljubeznij“ namesto „ljubezni“. To hibo ima na vesti tiskar, ker v svojem rokopisu pa tudi v I. in II. zvezku „Legend“ (n. pr. str. 8 in še drugje) jaz rečeno obliko pravilno rabim. Močno me je osupnilo tudi, ko sem našel na 14. str. obliko „zadovoljnosti“. (ki je tudi tiskarski pogrešek). Moji nevednosti menda ne bode pripisoval gospod ocenjevalec tega pogreška, saj vendar pišem na str. 27. pravilno: zvičajnosti, zavidljivosti in drugje: prihodnosti, neumerjivosti itd. Če bi torej dotičnega pravila ne poznal, pisal bi (po vzgledu „zadovoljnosti“) dosledno: zvičajnostij itd.

Druge tiskarske pomote, katere je gosp. ocenjevalec zapisal tudi na moj rovaš, so: „objajale“ na

mesto „obhajale“ „vzdihnil“ namesto „vdihnil“ „vse“ namesto „vsa“.

Obliko „na svoje stroške sèzidati“ — kojo mi gosp. ocenjevalec v greh šteje, rabi večina naših odličnih pisateljev. Gosp. dr. Vošnjak piše n. pr. na str. 31. Koledarja za 1887 v spisu o koleri med drugim. „V Ljubljani zida ravno letos mesto „na svoje stroške“ bolnico“.

„Kvišku dvigniti je res pleonazem, kakor gosp. ocenjevalec trdi; a tega pleonazma ni opazil niti A. Janežič sam, ker ravno iz njegovega „Cvetnika za višje gimnazije in realke“ sem vzel dotično povedko. Sicer pa se pri mogoti 2. izdaji tega snopiča beseda „kvišku“ prav lahko izpusti. O besedi „dopadati“, kojo poleg „ugajati in prijati“ v svoji zbirki rabin, pravi gosp. ocenjevalec, da je hud germanizem. Jaz pa najdem ta germanizem v Janežič-Barteljnovem slovarju (str. 247) za „gefallen“ na prvem mestu in še le potem izraza „ustrezati — prijati“. Kar se tiče besede „prijati“, glej dotično opombo v zgoraj navedenem privatnem pismu. Tudi za besedo „zerstreut“ ima J. B. rečnik (str. 803) na prvem mestu „razstresen“ (kojo gosp. ocenjevalec graja) in še le potem „razmišljen“ (kojo gosp. ocenjevalec odobrava). Zerstretheit = razstresenost.

Gledé na obliko „poučevati“ (jaz pišem „poučevati“, ker piše tako tudi Stritar) mi je omeniti, da še ni dovolj utrjena v našem književnem jeziku. (Glej „Dom in Svet“ 1891, str. 37). Tudi v J. B. rečniku iščeš to besedo brez uspeha. „Glavo si tretji“ je čista nemščizma — pravi gosp. ocenjevalec, a J. Bartel-nov rečnik si jo na str. 802. „lomi“, kar je po mojem mnenji isto. Med prostim ljudstvom sem slišal pogosto besede: „Kaj boš si glavo tri“ (trja — trjo). Tudi obliko „poglejuje“ (katero gosp. ocenjevalec graja) slišiš pogosto med prostim ljudstvom, vsaj na Štajerskem. Beseda „gleštati“ (kojo rabin v knjižici) ni slovenska — pravi g. ocenjevalec, a prosto ljudstvo kakor tudi vže zgoraj navedeni slovar jo rabita. Čemu se mi torej oblike, koje so drže vse najnovejši nemško-slovensko rečnik, predbacivajo kot pomote? Saj je vendar navedena knjiga, kakor jen izdajatelj sam piše — tako urejena, da ponuja jena vsebina „ein möglichst treues Bild der jetzt üblichen slovenischen Schriftsprache“. Če mi pa moj gosp. ocenjevalec pové, kje bi dobil boljši rečnik ko je Janežič-Bartel-nov od l. 1889, prav hvaležen mu bodem ter mu obljubim, da se bodem v bodoče po njem ravnal. Da pa mora imeti vsak slovstvenik nekaj za vodilo pri svojem pisateljevanji, naj si bode vže pravi pisatelj, pisec ali pa pisac, temu bode gotovo pritrtil gosp. ocenjevalec.

„Ubogati“ namesto „slušati“ je po mnenji gosp. ocenjevalca hud germanizem, a tudi to besedo najdemo na 225. strani rečenega rečnika.

Mož stavek „da si nekoliko zaužije“ je ravno tako pravilen kakor stavek g. ocenjevalca „da se nekoliko naužije“

Izraz „oštirka“ nad kojim se spodtika g. ocenjevalec, je v našem pisnem jeziku navaden; navaja ga tudi J. B. rečnik na str. 787.

Namesto „špičasta“ hoče gosp. ocenjevalec imeti izraz „šiljasta“. Zakaj neki? Prosto ljudstvo tega izraza ne umé in brez učiteljevega pojasnila tudi šolska mladine ne. Šolskim berilom rabi samó beseda „špičast“ (II. nemška slovnica) navaja na str. 246 za „spitzig“ „špičast“. Tudi pisatelji naši to besedo rabijo — (Glej Erjavec, Pokorny: Živalstvo str. 156 — Slov. večernice za leto 1886 na str. 38, 39. itd.) Zakaj bi torej ne smel rabiti besede „špičast“? Ker ni slovenska? Saj tudi besede „grunt“ (posestvo) (Vošnjak v povesti Trojno angeljsko češčenje, str. 38 in še druge), štala, štalica (Erjavec, zbrani spisi II. str. 284) niso slovenske in vendar služijo najveljavnejšim pisateljem našim. —

Čeprav bi še lahko gosp. ocenjevalcu dokazal, da so tudi malone vse ostale oblike (koje mi v zlo šteje) po Janežič-Bartel-novem rečniku po pisavi odličnejših slov. pisateljev opravičene, vendar naj zado- stuje povedano. Hotel sem pokazati in dokazati cenj. čitateljem, da je gospod ocenjevalec „Legend“ v 6. štef. „Ljublj. Zvona“ iskal z drobnogledom nahajajoče se pomote (in kje je tudi knjiga, ki bi bila brež njih!) hotel sem nadalje povedati, da je treba ocenjevalcem spisov, namenjenih mladini in prostemu ljudstvu drugega kritičnega merila, nego za oceno naobražencem namenjenih književnih proizvodov. Tudi sem hotel opozoriti gosp. ocenjevalca, da se s pretiranim kritikovanjem v obče le malo koristi. Navadno se jemlje na tak način dotičnemu slovstveniku dobra domoljubna volja; iz dobrega namena pa piše pri nas več ali manj vsak slov. rodoljub.

Mene sicer tako „cepljenje dlake“ le malo plaši. Tudi zanaprej hočem delovati, kolikor bode to le v mojih slabih močeh, na polji naše mlade mladinske literature držeč se besed, koje je zapisal prof. J. Marn v 4. štef. letošnjega „Dom in Svet-a“: „Šola (tedaj tudi spisi šolski mladeži namenjeni) vendar, to je staro pravilo, drži naj se le gotovih, vže utrjenih oblik; naj v pisavi ne zaostaja, a tudi ne prehiteva“.

In če konečno še omeniti, da je večina mojih legend vzeta iz našega mladinskega lista „Vrtec“, o katerem celo Stritar na 240. str. svojega „Zvona“ (1879) piše, da ga z veseljem prebira, ker mu ugaja po obliki in vsebini in po lepi slovenščini, katero bi si smeli za zgled vzeti mnogi pisatelji naši — mislim, da sem dovolj jasno dokazal, kako pretirana je kritika mojega gospoda ocenjevalca in kako nepotreben in neosnovan strah jegov, da bi čitanje mojih „Legend“ ne pospeševalo dobrega zloga pri otrokih. Anton Kosi.

Popravek: Stran 228 v 10. vrsti od zgoraj naj se čita ocenjevalec stvar pretira ...“ Str. 229 vrsta 14. od spodaj: „Da pokažem strogemu gosp.

ocenjevalcu svoje zbirke . . .^a Ista stran 22. vrsta (za črto) „ . . . koje pridiguje na m ne pa : nam estnik. Ista stran 14. vrsta od spodaj „Jokati po kom“ ne pa „objokati po kom“.

Praga. Izpolnujoč svojo obljubo, poročam Vam, da smo se 5. t. m. srečno pripeljali v „zlatu slovansko“ Prago. Naš vlak dovel je nad 200 Hrvatov — med njimi 60 učiteljev in do 100 Slovencev (12 učiteljev). Vže v Moravski pozdravljali so nas obilno z „Nazdar“-klici; v Kocenu-Českem obsuli (ne le okitili) so nas poleg nazdarov šopki. Živahno sprejeti dalje v Pardubicah in Kolinu tudi Brodu. V Kolinu zabranjeno bilo Sokolu v bližino, nastavljal se je torej na streho, ter nas od ondot pozdravljaj. V Pragi slovesni sprejem z nagovori zabranjen, tudi dostop v peron nedovoljen. Pozdravljeni s tisočine grl z „Nazdar“ in „Živili“, sprejeti ter odposlani v stanovanja. 5. avgusta pred razstavnim uhodom sprejeti zopet živahno. — O skupščini in razstavi prihodnjic. *) F. R.

(Novi c. kr. okrajni šolski nadzorniki.)
Za okrajne šolske nadzornike na Kranjskem imenovani so naslednji gg.: Prof. L. Pintar za slovenske

*) Prosimo.

Uredn.

in utrakvistične šole kočevskega okraja, profesor P. Wolsegger za nemške šole istega okraja; za nemške šole ljubljanskega mesta prof. J. Wallner, za šole radovljiškega okraja prof. Fr. Levec.

(Imenovanje.) Gosp. naučni minister imenoval je začasn. vadničnega učitelja, gosp. Gabrijela Majceca, stalnim c. kr. vadničnim učiteljem; gosp. Jožefa Fistravca, učitelja v Studencih pa def. c. kr. vadničnim podučiteljem na vadniči mari-borskega učiteljišča.

(Šolo zatvorili) so 28. m. m. v Središči na četiri tedne radi ošpičk, ki tamkaj in v okolici kaj hudo razsajajo.

(Prebivalstvo avstrijsko-ogrske države.)
Kakor kažejo uradni izpiski o ljudskem štetju ima celo Avstrijsko 23,896.000 prebivalcev in Ogrsko 17,336.000 prebivalcev. Cela avstrijska država ima vštveši vojake 41.341.000 prebivalcev.

Naznanilo. Pri podpisnem dobi se članek, priobčen v „Popotniku“: „Pomen, metoda in tvarinazgodovinskega pouka v ljudski šoli“ v posebnem odtisu, komad po 15 kr. (po pošti 17 kr.)

Ivan Klemenčič,
učitelj v Mozirji.

Razpis natečajev.

Št. 332.

Podučiteljsko mesto.

Na dvorazredni v IV. plačilnem razredu stoječi ljudski šoli pri Sv. Lenarti se popolni podučiteljsko mesto definitivno ali tudi provizorično.

Prosilci ali prosilke za to mesto, s katero je združeno prosto stanovanje (jedna soba), naj vložijo svoje redno opremljene prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani, predpisanim potom do 16. avgusta 1891 pri krajnem šolskem svetu Sv. Lenart (pošta Velikanedolja.)

Pri pomanjkanju prošnikov z učiteljsko sposobnostjo more provizorično nameščena učiteljska moč razun postavne plače dobiti še osebno doklado 30 glđ. na leto.

Okr. šolski svet Ormož 19. julija 1891.

2-2

Predsednik: Ranner s. r.

Št. 794.

Nadučiteljsko mesto.

Na trirazredni ljudski šoli v Selnici ob Dravi se razpisuje nadučiteljsko mesto z dohodki IV. plačilnega razreda in prostim stanovanjem.

Prosilci za to mesto naj vložijo svoje redno podprte prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani in da so zmožni v katoliškem veronanku poučevati, potom predstojnega okrajnega šolskega sveta do 31. avgusta t. l. pri krajnem šolskem svetu v Selnici ob Dravi.

Okr. šolski svet v Mariboru 21. julija 1891.

Predsednik: Arallza s. r.

Št. 346. II.

Zo petni razpis natečaja.

V Marenberškem šolskem okraju se začetkom zimskega tečaja namešča na četirirazredni ljudski šoli v Ribnici, III. plač. razreda, podučiteljsko mesto z excurendo-poukom pri sv. Bolfenku stalno ali začasno.

Prosilci naj vložijo svoje redno opremljene prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani, predpisanim potom do 30. dne avgusta 1891 pri krajnem šolskem svetu v Ribnici na Pohorji. Opozori se, da je znanje slovenskega jezika neobhodno potrebno.

Okr. šolski svet Marenberg 21. julija 1891.

Predsednik: Figetti s. r.

Št. 435.
O. š. sv.

Razpisujejo se službe:

1. Definitivnega učitelja-voditelja, III. razreda na jednorazrednici v Gorjanskem;
2. provizoričnega učitelja-voditelja, III. razreda na jednorazrednici na Barki, in
3. dveh učiteljskih mest, II. razreda v šolskem okraju sežanskem.

Za službo učitelja-voditelja zahteva se tudi sposobnost poučevati katoliško verstvo.

Prošnje naj se vložijo pri podpisnem v dobi šestih tednov po razglašenju tega razpisa v časniku „Osservatore Triestino“.

C. kr. okr. š. svet Sežana, 4. avgusta 1891.

Predsednik.

Vsebina. Poskušnje s pokončno pisavo. (I.) (Lj. Stiasny.) — II. Razvrstitev učne tvarine za dvorazrednico. (II.) (J. Mešček.) — III. Nekoliko besedij o spremembi naših beril. (IV.) (A. Kosi.) — IV. Lístek. (Ali naj postane učitelj državni činovnik?) — V. Društveni vestnik. — VI. Dopisi in druge vesti. — VII. Natečaji.